

ANDRZEJ KOKOWSKI

OSADNICTWO SPRZED OKRESU RZYMSKIEGO NA STANOWISKU 2 W DRAŻGOWIE

W trakcie prac ratowniczych na stan. 1 w Drażgowie, gm. Ułęż, woj. Lublin, na którym badano cmentarzysko kultury pomorskiej z okresu środkowolateńskiego, przeworskiej z młodszego okresu przedrzymskiego i prapolskiej z wczesnego średniowiecza¹, prowadzono również badania powierzchniowe, które pozwoliły na odkrycie dwóch dalszych stanowisk. Z uwagi na postępujące ich zniszczenie były one również przedmiotem prac wykopaliskowych². Stanowisko 2 odkryto dzięki zaobserwowaniu w skarpie koryta Wieprza czterech obiektów z okresu rzymskiego. W tym czasie na przylegającym do skarpy polu przeprowadzono głęboką orkę, która naruszyła stropy 12 obiektów, uwidocznionych na powierzchni jako ciemne plamy na tle piaszczystej gleby. Stanowisko zajmuje nieznacznie wyniesiony fałd terenu wzdłuż koryta rzeki, wchodzący w skład rozległego wyniesienia w jej dolinie, zbudowany z bardzo drobnego piasku i przykryty warstwą gleby miąższości około 20 cm. Ekspozycja południowa o wysokości około 3 m nad poziom dna doliny. Stanowisko zajmuje w całości pas szerokości około 30 m i długości około 150 m, ukierunkowany na osi W—E (ryc. 1). Na powierzchni znaleziono wyłącznie materiał z okresu rzymskiego i późnych faz wczesnego średniowiecza oraz zaprawę rdzenia krzemienego z okresu mezolitu.

Badania wykopaliskowe objęły powierzchnię 342 m² (ryc. 2) i pozwoliły na stwierdzenie obecności warstwy kulturowej tylko w części SE. W wyniku przeprowadzonych prac odkryto 66 obiektów, przy czym nie numerowano towarzyszących większych z nich dołków posłupowych, czy też powiązanych z nimi palenisk³. Większość z nich datowana jest na okres rzymski, niemniej 11 obiektów reprezentuje starsze okresy poprzedzające osadnictwo przeworskie. Z nawarstwień stanowiska pochodzi seria materiałów o takiej chronologii, którą reprezentują: 142 fragmenty naczyń, naczynia znalezione w całości (ryc. 3a), pierścien z stopu miedzi⁴ (ryc. 3b) oraz 20 zabytków krzemienianych.

Materiał ceramiczny podzielono na trzy główne grupy: I — ceramika grubościenna o grubości ścianek ponad 0,5 cm; II — ceramika średniościenna o grubości ścianek około 0,5 cm; III — ceramika cienkościenna o grubości ścianek około 0,3 cm.

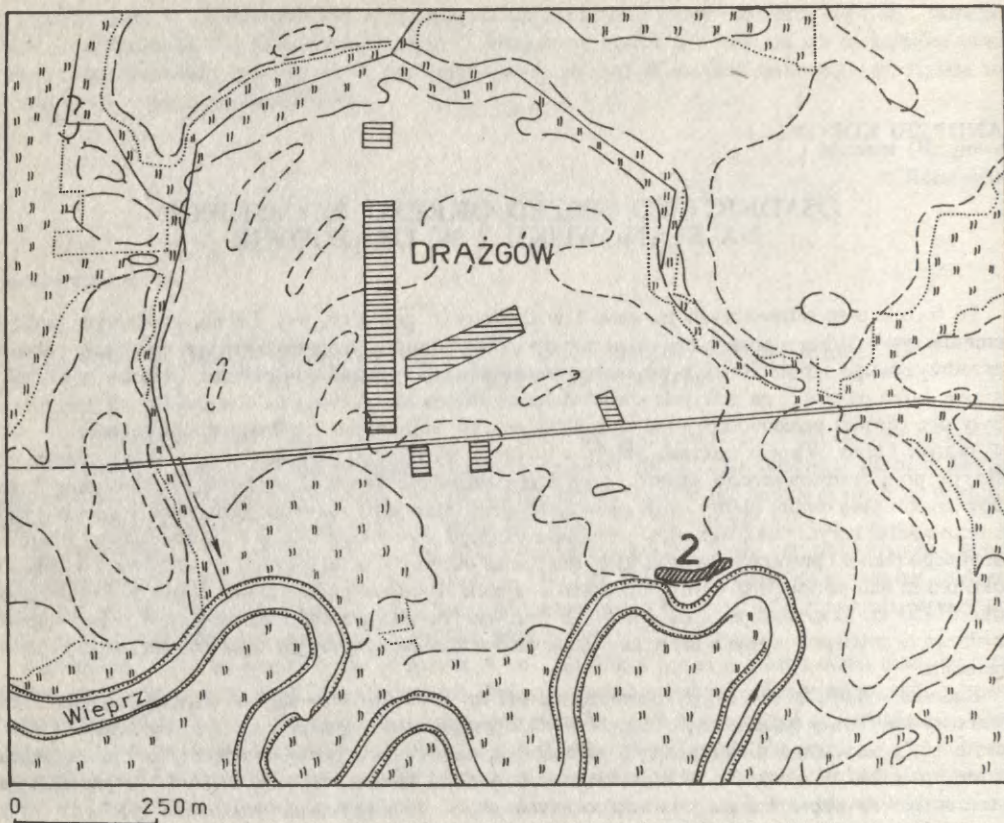
Grupa I — wyróżniono trzy podgrupy: A — masa ceramiczna z obecnością gruboziarnistego tłuczniwa, wychodzącego na zewnątrz nierównych gładkich powierzchni, barwy ceglasto pomarańczowej, od środka z wyraźnymi śladami przecierania — 29 fragmentów, w tym prosty, poziomo ścięty, zachyłony do środka wylew (ryc. 4l); B — ceramika o analogicznej charakterystyce masy ceramicznej, z chropowatymi powierzchniami ścianek zewnętrznych — 19 fragmentów, w tym wylew o niezgrubionym brzegu odgiętym

¹ A. Kokowski, C. Machul, J. Rogatko, *Drażgów Kolonia, gm. Ułęż, woj. lubelskie, stan. 1*, „Sprawozdania z badań terenowych Katedry Archeologii UMCS w 1988 roku”, Lublin 1988, s. 11—13; F. Castagne, A. Kokowski, *Dalsze badania ratownicze w Drażgowie stan. 1, gm. Ułęż, woj. lubelskie*, „Sprawozdania z badań terenowych Katedry Archeologii UMCS w 1989 roku”, Lublin 1989, s. 32—34.

² C. Castagne, A. Kokowski, *Osada kultury przeworskiej w Drażgowie, stan. 3, gm. Ułęż, woj. lubelskie*, „Sprawozdania z badań terenowych Katedry Archeologii UMCS w 1989 roku”, Lublin 1989, s. 24—25; A. Kokowski, *Wielokulturowe stanowisko 2 w Drażgowie, gm. Ułęż, woj. lubelskie*, „Sprawozdania z badań terenowych Katedry Archeologii UMCS w 1989 roku”, Lublin 1989, s. 29—32.

³ Kokowski, *op. cit.*, s. 29.

⁴ Badania metalograficzne wykonano w Centralnym Laboratorium Aparatury Unikalnej Uniwersytetu M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie metodą radiofluororescencyjną (VRA), z funduszy międzyuniwersyteckiego programu badawczego RP BP III 35. Wspomniany pierścień charakteryzował następujący skład: Cu — 68, 34%, Sn — 17,95%, Pb — 12,62%, Mn — 0,027%, Fe — 0,21%, Ni — 0,02%, Zn — 0,26%.

Ryc. 1. Lokalizacja stanowiska 2 w Drażgowie, gm. Ułęż, woj. Lublin

Rys. E. Kokowska

Location of site no 2 in Drażgów, Ułęż commune, Lublin province

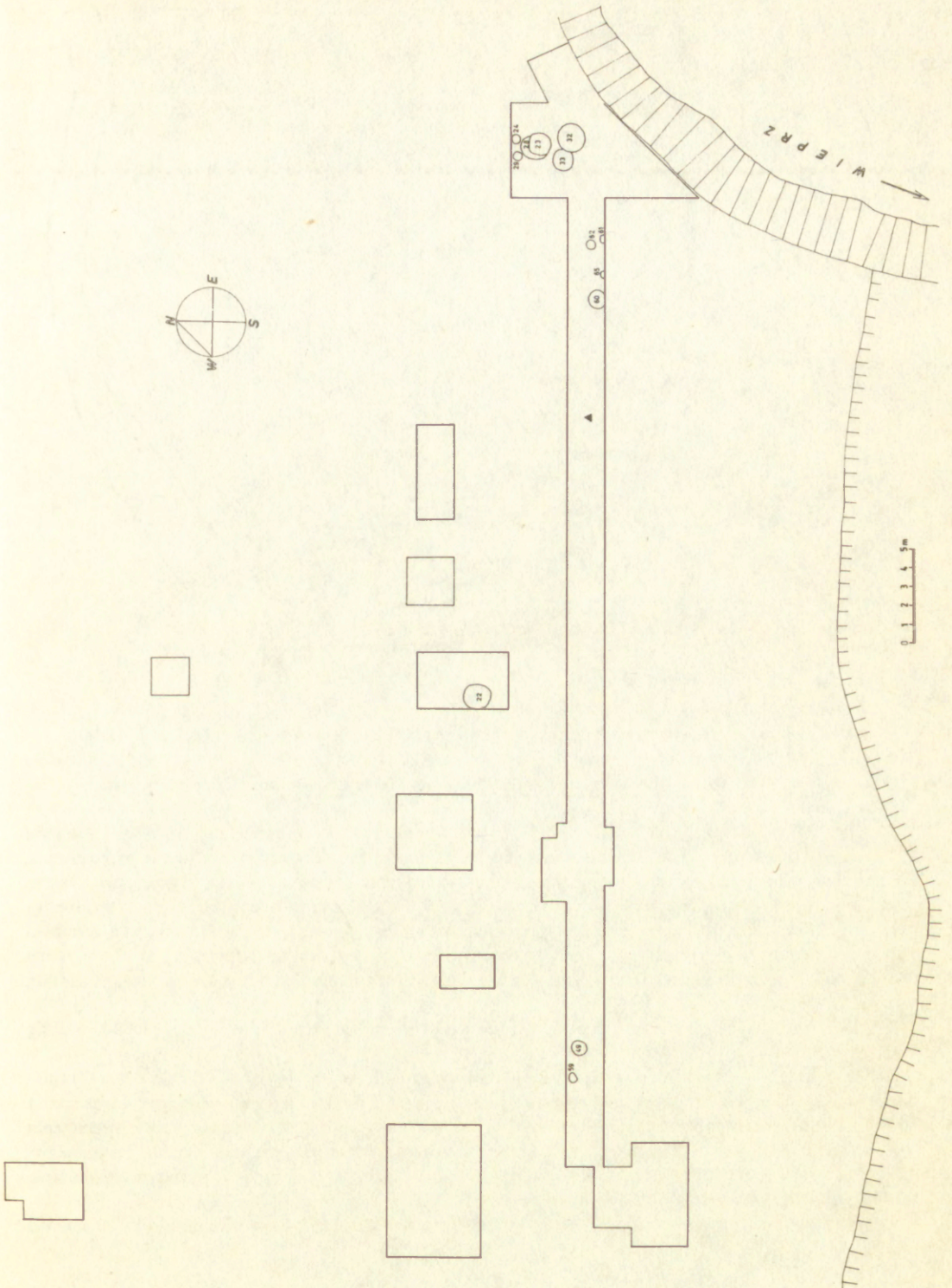
na zewnątrz (ryc. 4t); C — masa ceramiczna schudzona domieszką bardzo drobnego i drobnego tłucznia, ścianki naczyń gładkie i nierówne — 11 fragmentów.

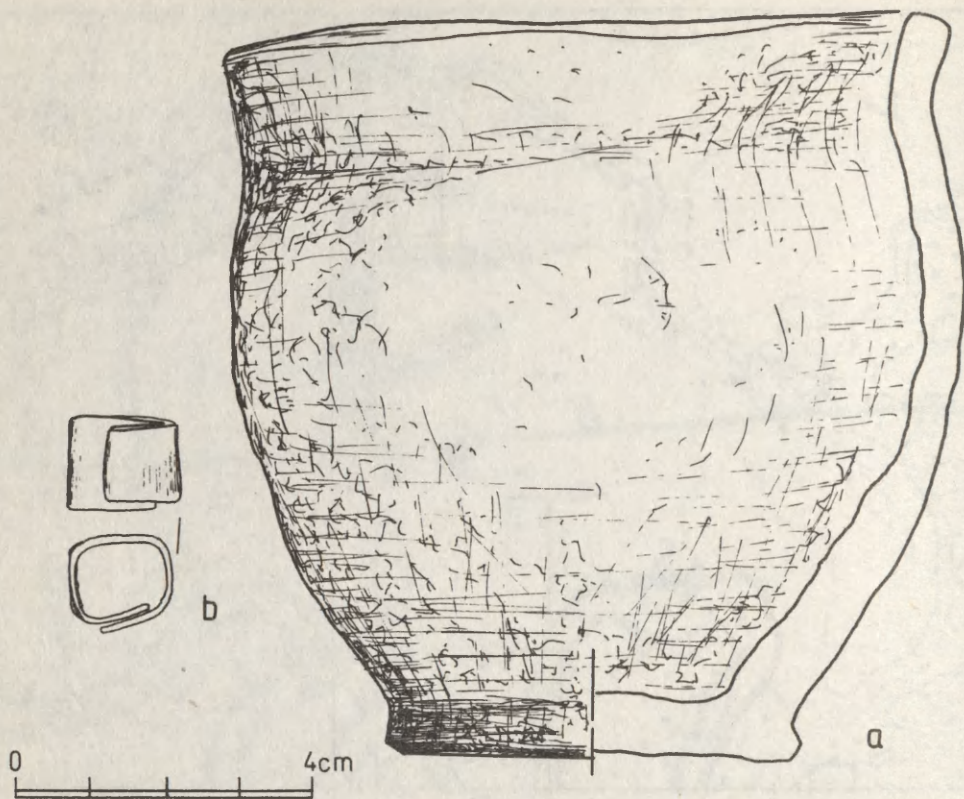
Grupa II — wyróżniono również trzy podgrupy: A — masa ceramiczna z domieszką drobnego tłucznia granitowego, powierzchnie wewnątrz gładkie z wychodzącą domieszką, zewnątrz chropowate barwy brunatnej i brunatno szarej — 9 fragmentów; B — 28 fragmentów naczyń o podobnej charakterystyce jak grupy A z gładkimi obiema ściankami, w tym część ucha z profilowaną taśmą (ryc. 4s); C — 13 fragmentów o zbliżonej charakterystyce masy ceramicznej, z wyraźnym przecieraniem ścianek, w tym trzy proste wylewy o zaokrąglonych krawędziach (ryc. 4j, k, p), górna część naczynia wazowatego o średnicy wylewu około 185 mm, brzuśca około 160 mm, z pogrubionym, odgiętym na zewnątrz brzegiem i baniastym brzuścem (ryc. 4u) oraz ułamek ścianki naczynia zdobiony czterema głębokimi odciskami sznura (ryc. 4r).

Ryc. 2. Plan sytuacyjny wykopów z obiektami z późnego okresu neolitu, wczesnego okresu epoki brązu i okresu lateńskiego. Trójkątem oznaczono miejsce znalezienia naczyń kultury trzcinieckiej

Rys. E. Kokowska

Situation plan of trenches with the features of Late Neolithic, Early Bronze and La Tene period. The triangle marks the place where a vessel of the Trzciniec culture was found

Ryc. 3. Materiały z warstwy kulturowej stanowiska 2 w Drażgowie, gm. Ułęż, woj. Lublin

Rys. E. Kokowska

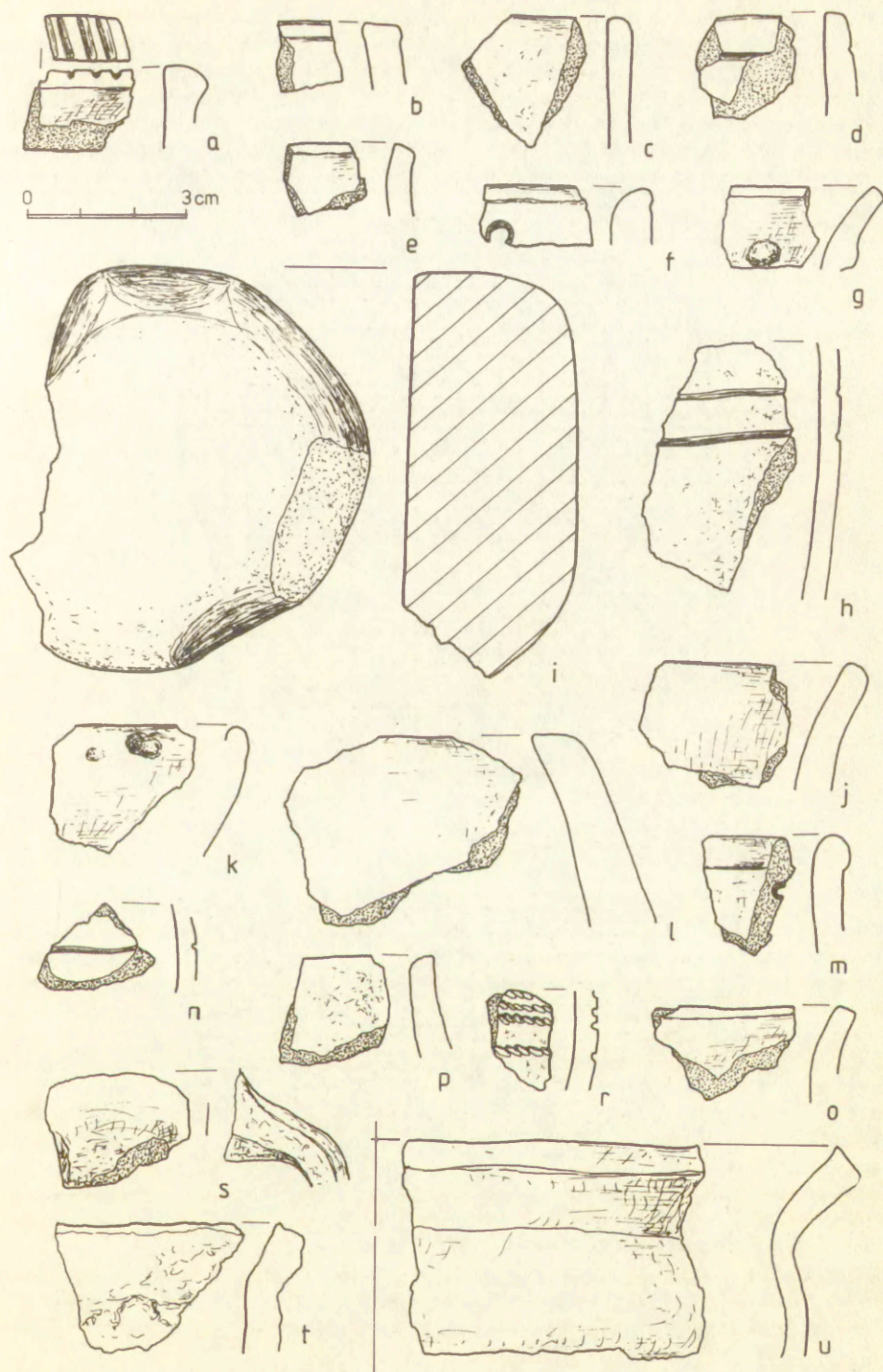
Material from the cultur layer of site 2 in Drażgów, Ułęż commune, Lublin province

Grupa III — zawiera pięć podgrup: A — 6 fragmentów naczyń z domieszką drobnego tłucznia kamiennego, o gładkich ściankach zewnętrznych barwy brunatnej, wewnątrz ze śladami przecierania, w tym ułamek brzuśca zdobiony poziomymi dookólnymi rytami (ryc. 4h); B — 13 fragmentów z takiej samej masy ceramicznej, jednak o szorstkich powierzchniach ścianek zewnętrznych; C — 2 fragmenty ceramiki z domieszką drobnego piasku i pomarańczową barwą ścianek; D — 4 fragmenty ceramiki o podobnej co grupa C recepturze, z nałożoną na powierzchnię warstwą „angoby”; E — 1 fragment z domieszką bardzo drobnego tłucznia granitowego. Jedenaście odłamków naczyń nie przypisano żadnej z grup.

Charakterystyka obiektów z późnego okresu neolitu i wczesnego okresu epoki brązu przedstawia się następująco:

Obiekt nr 22 — owalna w zarysie jama o średnicy 150 × 120 cm, głębokości około 40 cm, miała nieckowaty profil o jednorodnym szarym wypełnisku. Zawierała fragment pogrubionego wylewu naczynia grupy 1A zdobionego poprzecznymi odciskami patyka (ryc. 4a), fragment wylewu naczynia z nieznacznie pogrubionym brzegiem z gliny IA o gładkich powierzchniach zewnętrznych (ryc. 4b), 10 fragmentów brzuśców grupy IIB, 2 fragmenty grupy IB, przy czym na jednym widoczne są pociągnięcia palców, 2 fragmenty brzuśców grupy IIIA i 1 fragment grupy IIIB.

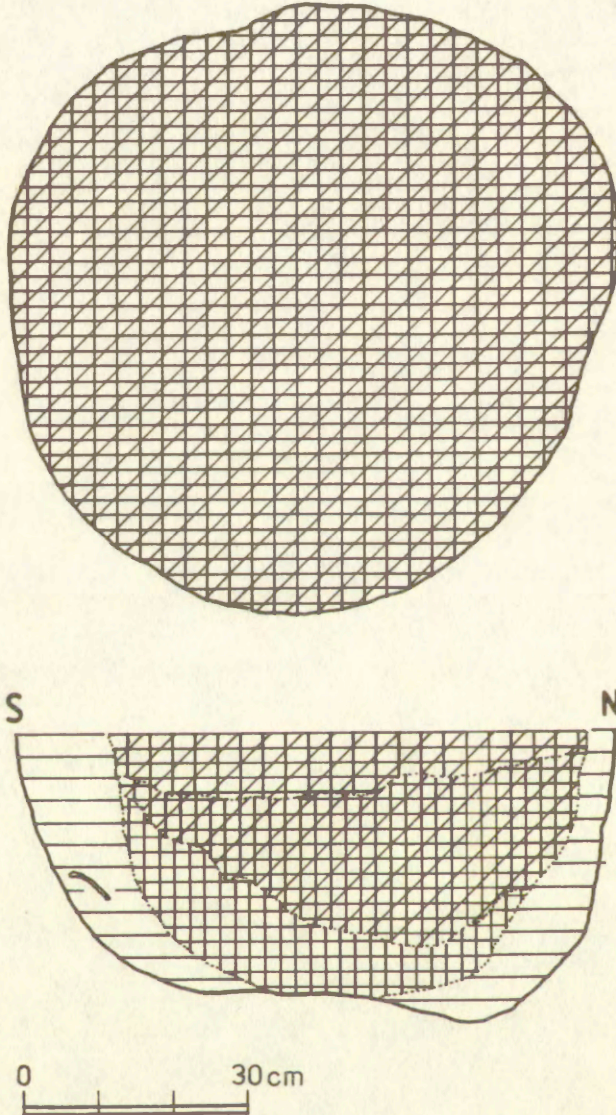
Obiekt nr 23 — jama o średnicy około 80 cm uchwycona została na poziomie około 30 cm od

Ryc. 4. Materiały z obiektów i warstwy kulturowej stanowiska 2 w Drążgowie, gm. Ułęż, woj. Lublin
<http://rcin.org.pl>

Rys. E. Kokowska

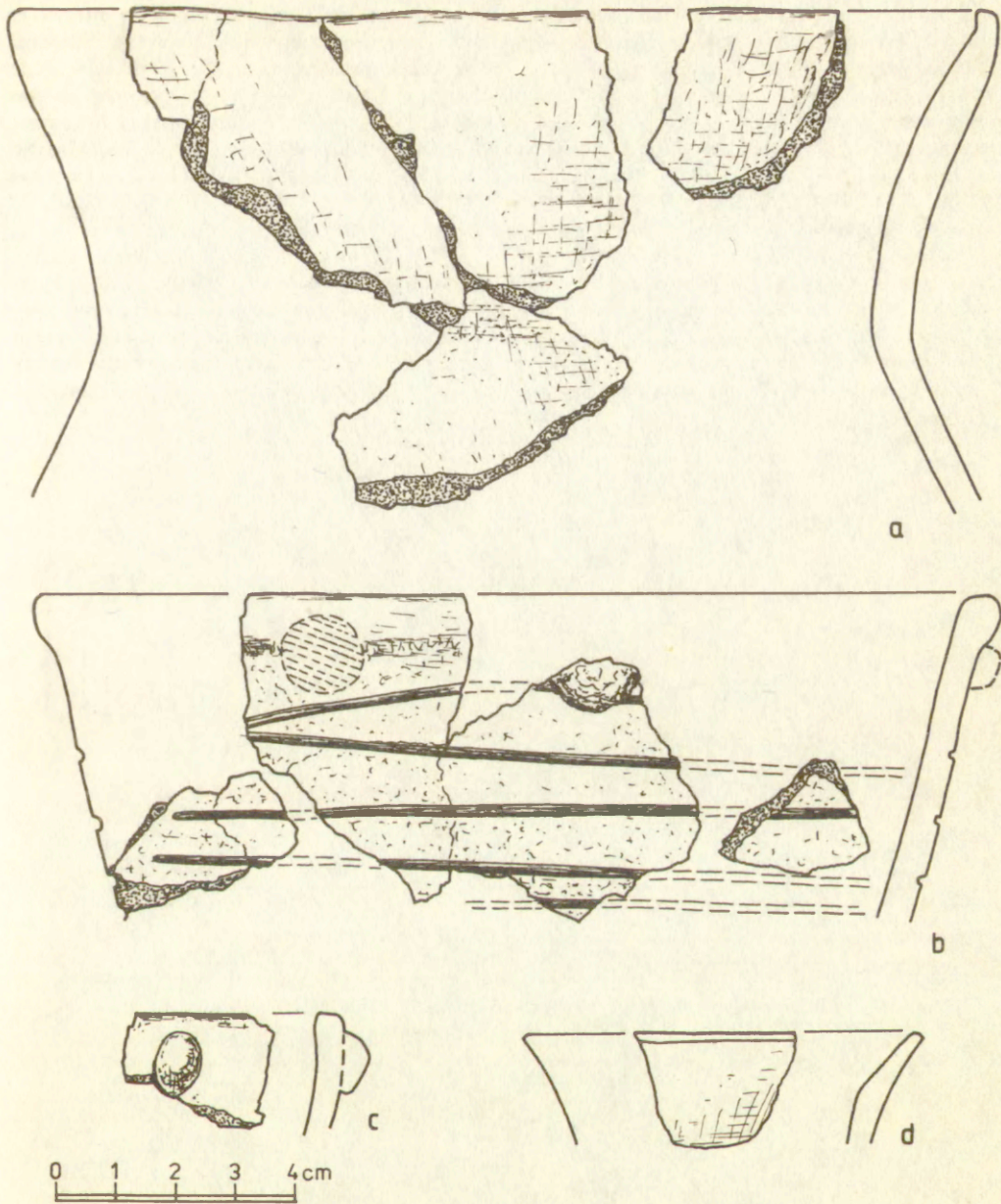
powierzchni, posiadała głębokość około 60 cm. Przekrój nieckowaty z nieznacznym przegłębieniem od strony N. Wypełnisko o zabarwieniu szarym i ciemno szarym, przy obrzeżach jasnoszare, w partii środkowej zawierało soczewkę powstałą z piasku z udziałem węgla drzewnego (ryc. 5). W całym wypełnisku, bez względu na zróżnicowanie nawarstwień, występowały wyklejające się fragmenty naczyń. Zarejestrowano górną część naczynia z gliny grupy II C, o esowatym profilu z wysoką partią wylewową, ścieniąjącą się ku górze, z krawędziami zachylonymi do środka, powierzchnie gładkie z wyraźnymi śladami przecierania, barwa pomarańczowobrunatna, wypał słaby, ceramika krucha, średnica wylewu

Ryc. 5. Plan stropu i profil ob. nr 23 z Drążkowa, stan. 2

Rys. E. Kokowska

Plan of the roof and profile of feature no 23 in Drążkowo, site 2

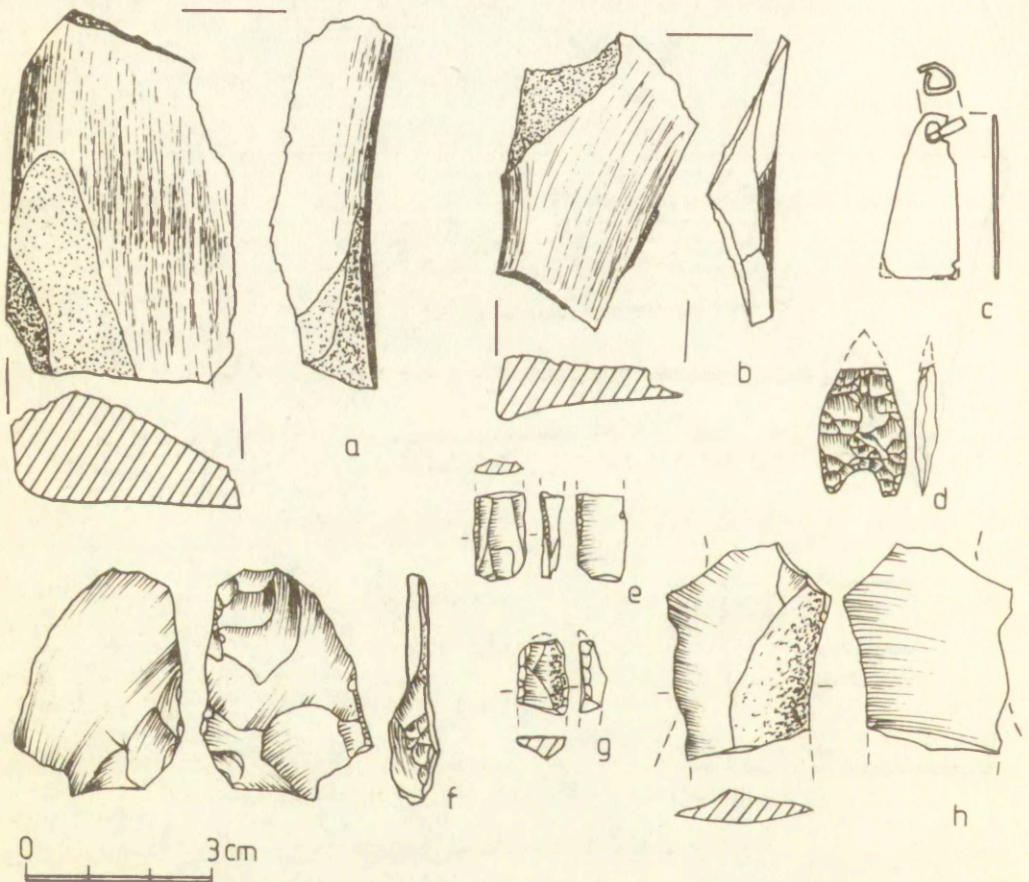
Ryc. 6. Inwentarz ceramiczny ob. nr 23 z Drażgowa, stan. 2

Rys. E. Kokowska

Pottery from feature no 23 in Drażgów, site 2

około 160 mm, (ryc. 6a); górną część naczynia o lejkowato ustawionych prostych ściankach, brzeg zgrubiony wywinięty na zewnątrz, z rozmieszczonymi pod nim doklejonymi guzkami o nierównych powierzchniach, zdobiony głębokimi poziomymi rytami, glina grupy IIIB — wypał słaby, barwa ceglastobrunatna, ceramika krucha, średnica wylewu 160 mm (ryc. 6b); fragment wylewu naczynia

z zachylonym do środka niezgrubionym brzegiem, z doklejonym pod krawędzią guzkiem, glina grupy IIB, kolor ciemnobrunatny, wypał słaby (ryc. 6c), fragment wychylonego lejkowato na zewnątrz wylewu małego naczynia (średnica około 65 mm) ze ścieniającym się brzegiem (ryc. 6d), glina grupy IIIA, duża domieszka piasku, kolor jasnopomarańczowy, wypał dobry. Ponadto w wypełniku jamy znaleziono 5 fragmentów naczyń grupy IA, 11 fragmentów grupy IIA i 13 fragmentów grupy IIIA. Inwentarz nieceramiczny stanowiły: zawieszka z cienkiej blaszki ze stopu miedzi (skład: Cu — 86,72%, Sn — 11,15%, Ag — 0,51%, Sr — 0,08%, Pb — 0,13%, Bi — 0,52%, Zn — 0,12%, Ni — 0,13%), w kształcie wysokiego trapezu o wymiarach 27 × 13 mm z owalnym otworkiem w górnej części i uszkiem z płaskiego drutu o średnicy około 0,5 mm, wykonanego z innego surowca: Fe — 0,22%, Ni — 0,13%, Zn — 0,48%, Cu — 70,0%, Bi — 0,46%, Pb — 20,01%, Sn — 8,09% (ryc. 7c), dwa fragmenty płyt szlifierskich z bardzo drobnoziarnistego piaskowca — wymiary 59 × 37 × 18 mm (ryc. 7a), 48 × 29 × 11 (ryc. 7b). Zabytki krzemienne reprezentowane są przez fragment wióra tylcowego z krzemienia wołyńskiego z retuszem przy obu krawędziach, długości około 13 mm (ryc. 7g), fragment odłupka z krzemienia świeciechowskiego z intensywnym wyświeceniem, najprawdopodobniej zniwnym, wysokość 34 mm (ryc. 7h), odłupek z siekiery z krzemienia świeciechowskiego, łuska z krzemienia wołyńskiego i 2 odłupki z przepalonego krzemienia.

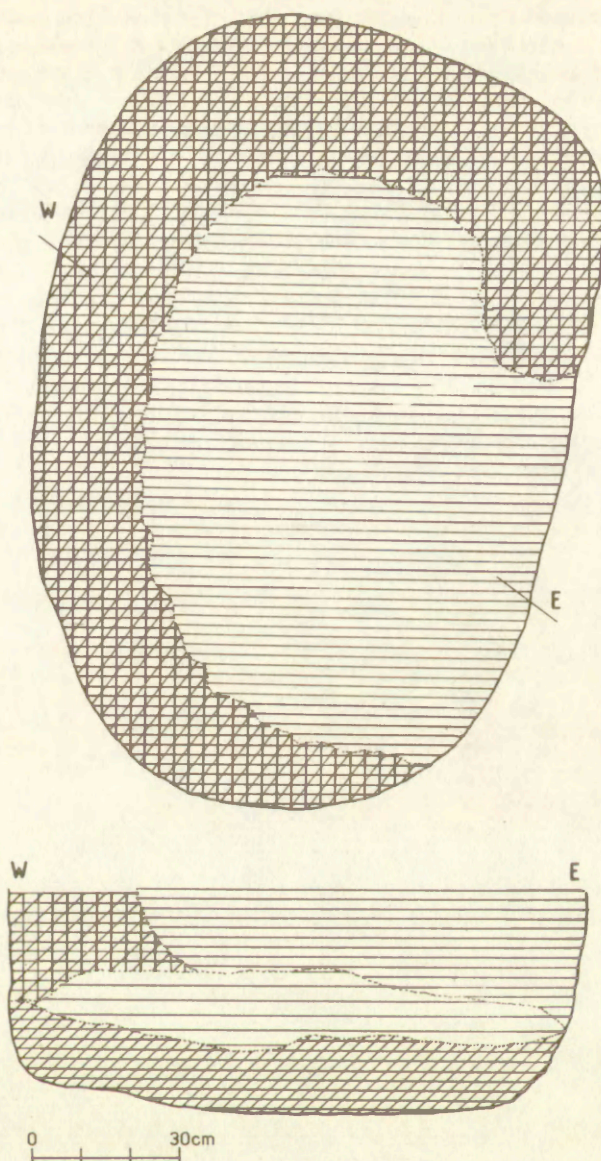

Ryc. 7. Inwentarz nieceramiczny z ob. nr 23 (a-c, g, h) i zabytki krzemienne z warstwy

Rys. E. Kokowska

Non-pottery inventory from feature no 23 (a-c, g, h) and flint artifacts from the layer

Ryc. 8. Strop i profil ob. nr 28 z Drażgowa, stan. 2

Rys. E. Kokowska

The roof and profile of feature no 28 in Drażgowo, site 2

Obiekt nr 24 — niewielka jama o średnicy około 50 cm, głębokość około 40 cm od poziomu calca, miała jednorodne szare wypełnisko, w którym znaleziono 3 fragmenty ceramiki grupy IIIA.

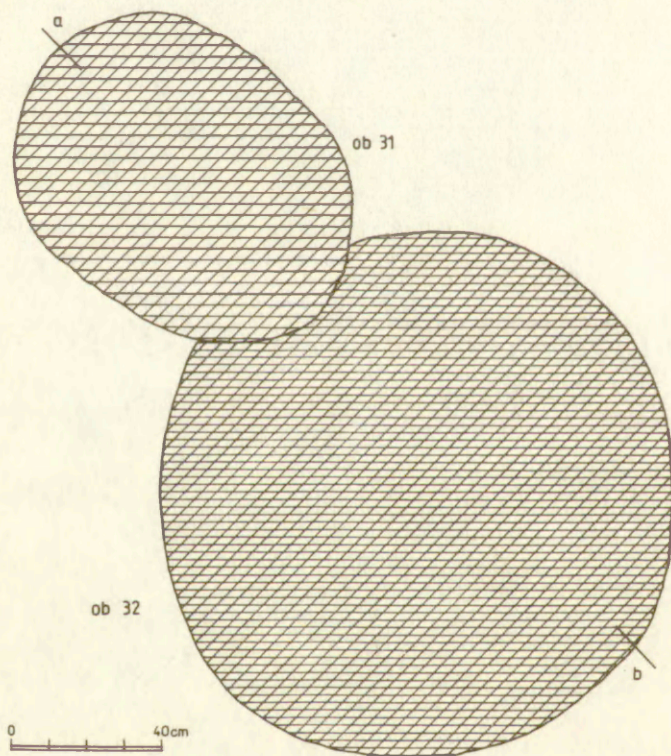
Obiekt nr 28 — owalna w obrysie jama o wymiarach 160 × 110 cm i głębokości od calca około 46 cm niszczone była w części S przez obiekt nr 23. Wypełnisko tworzyły cztery warstwy: jasnoszara zajmowała środek i część SE partii stropowej obiektu, od S, W i N otaczała ją brunatna warstwa z niewielką ilością

węglu drzewnego. Od ciemnoszarej warstwy spągowej o miąższości około 15 cm oddzielała ona powyższy układ warstwa piasku o ciemnym, szarym zabarwieniu (ryc. 8). W stropie wypełniska znaleziono rozcieracz kamienny o wymiarach $76 \times 60 \times 32$ mm (ryc. 4i), fragment wylewu naczynia grupy IIA (ryc. 7c), fragment wylewu naczynia grupy II A z poziomo rytą linią (ryc. 4d) oraz fragment z poziomo ściętym brzegiem grupy II B (ryc. 4e), fragment brzuśca grupy IIIA, 4 brzuśce grupy II A i trzy grupy IA. Nadto znaleziono fragment naczynia z gliny bez domieszki, o czarnym przełomie, mający cechy technologiczne kultury pucharów lejkowatych i wiórek krzemiennej oraz odłupek z krzemienia narzutowego.

Obiekt nr 29 — na głębokości 45 cm uchwycono okrągły zarys jamki o średnicy 40 cm, głębokości około 45 cm, wypełnisko jednorodne, jasne, zawierało 3 fragmenty naczyń grupy IIB.

Obiekt nr 32 — regularna okrągła jama o jednorodnym szarym wypełnisku, niszczona w części NW przez obiekt nr 31 z okresu rzymskiego (ryc. 9). Średnica około 140 cm, głębokość 40 cm, dno płaskie z lejkowatym przegłębieniem w środku (ryc. 10). Wypełnisko zawierało 4 fragmenty ceramiki grupy IA, 2 fragmenty grupy IIA i 1 grupy IA, którego glina miała cechy technologiczne KPL. Z wypełniska niszczonej jamy nr 31 wydobyto między innymi 2 fragmenty naczyń grupy IIIA, fragment wylewu naczynia grupy IIB z otworkiem pod zgrubionym brzegiem (ryc. 4m), fragment wylewu ze ściągającym się brzegiem i krawędzią podkreśloną rowkiem oraz umieszczonym pod nią otworkiem — grupa IC (ryc. 4f), fragment brzuśca z grupy IIIA zdobiony rowkiem (ryc. 4n).

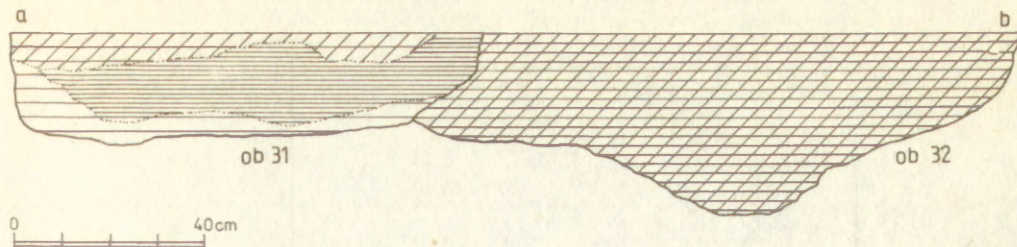
Obiekt nr 33 — okrągła jama o średnicy około 110 cm niszczona była w części N nieznacznie przez obiekt nr 32. Profil nieckowaty, głębokość 50 cm, charakteryzował się obecnością w spągu warstwy

Ryc. 9. Strop obiektów nr 31 i 32 z Drażgowa, stan. 2

The roof of features nos 31 and 32 in Drażgowo, site 2

Rys. E. Kokowska

Ryc. 10. Profil obiektów nr 31 i 32 z Drażgowa, stan. 2

Eys. E. Kokowska

Profile of features nos 31 and 32 in Drażgowa, site 2

ciemnego piasku, nad którym zalegała cienka warstwa o jasnoszarym zabarwieniu, a nad nią szary piasek. Przy ściankach od strony N i W widoczna jest warstwa szaropomarańczowo-brunatna, sięgająca dna (ryc. 11). W wypełniku znaleziono fragment ceramiki grupy IIB.

Obiekty nr 60, 61, 62 i 65 są dołkami postępowymi o owalnych w przybliżeniu obrysach, głębokości nieckowatych profili około 20—30 cm. Wypełniska ciemne z udziałem węgla drzewnego zawierały pojedyncze, mało charakterystyczne fragmenty naczyń o technologii zdecydowanie nie „rzymskiej”.

Zaznaczone na planie (rys. 2) obiekty nr 49 i 51 należy łączyć z kulturą pomorską — fazą podkloszową, przy czym ob. nr 51 zawierał fragmenty naczyń o chropowatym brzuścu i brzegu zdobionym szczypaniem (ryc. 12a), fragment talerza o ściętych krawędziach (ryc. 12b) i regularną łupę żelaza (ryc. 12c). Obiekt nr 49 dostarczył jedynie fragmentów brzuśców o chropowatych ściankach zewnętrznych i bardzo gładkich wewnętrznie.

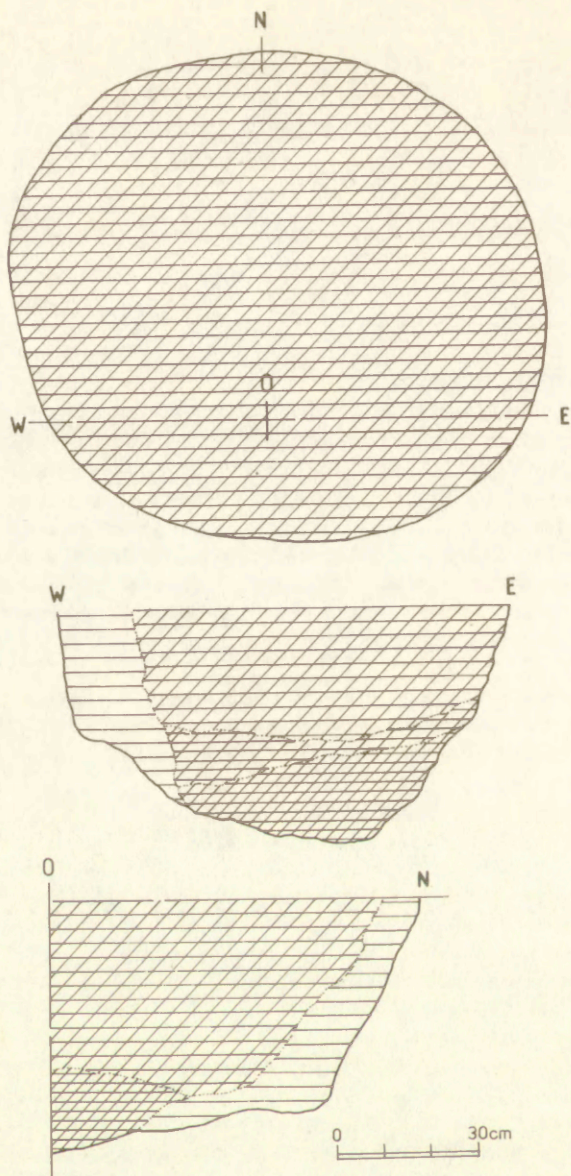
Z warstwy ornej pochodzi jeszcze naczynie o jajowatym obrysie brzuśca z wyodrębnionym dnem i wychylonym na zewnątrz nieznacznie pogrubionym brzegiem. Ścianki barwy jasnobrunatno-pomarańczowej. Widoczna domieszka grubych ziaren tłuczni, przechodzących na powierzchnię. Wypał słaby, powierzchnia gładka, nierówna. Wysokość około 100 mm, średnica wylewu 97 mm, brzuśca 98 mm, dna 55 mm (ryc. 3a). Z zabytków krzemiennych znalezionych luzem godny uwagi jest fragment wiórka z retuszem tylcowym, długość 15 mm, z krzemienia wołyńskiego (ryc. 7e), grocik sercowaty z wklęsłą podstawą, dwustronnie retuszowany z odłamanym szczytem, o zachowanej wysokości 21 mm (ryc. 7d) i fragment formy dwusiennej, częściowo retuszowanej z krzemienia wołyńskiego, wysokości 37 mm (ryc. 7f).

Przedstawiony w niniejszym opracowaniu materiał reprezentuje przynajmniej trzy sekwencje chronologiczno-kulturowe. Najstarsza z nich obejmuje materiał krzemienisty w postaci zaprawy rdzenia znalezionej na powierzchni. dwóch fragmentów wiórków z retuszem tylcowym znalezionych w warstwie i najpewniej na złożu wtórnym wypełniska obiektu nr 23 oraz przynajmniej dwa wiórki z krzemienia wołyńskiego o wyraźnym pokroju mezolitycznym znalezione również w warstwie kulturowej. Wszystkie te zabytki mają analogie na stanowiskach ze środkowej epoki kamienia na Lubelszczyźnie⁵.

Druga sekwencja reprezentowana jest przez materiały zdobione ornamentem sznura oraz ujęte w grupach IA i B, IIA, B, C, IIIA, B, C. Najpewniej z tym zbiorem należy również kojarzyć większość z przebadanych obiektów, za wyjątkiem jamy nr 22. Bardzo trudna jest jednak interpretacja kulturowa ułamkowo zachowanych materiałów. Grupa IIIA, B, C najtrafniej odpowiada regułom technologicznym kultury ceramiki sznurowej z Lubelszczyzny, co wydają się potwierdzać fragmenty zdobione odciskami sznura (ryc. 4r) i rytymi liniami (ryc. 4h, n).

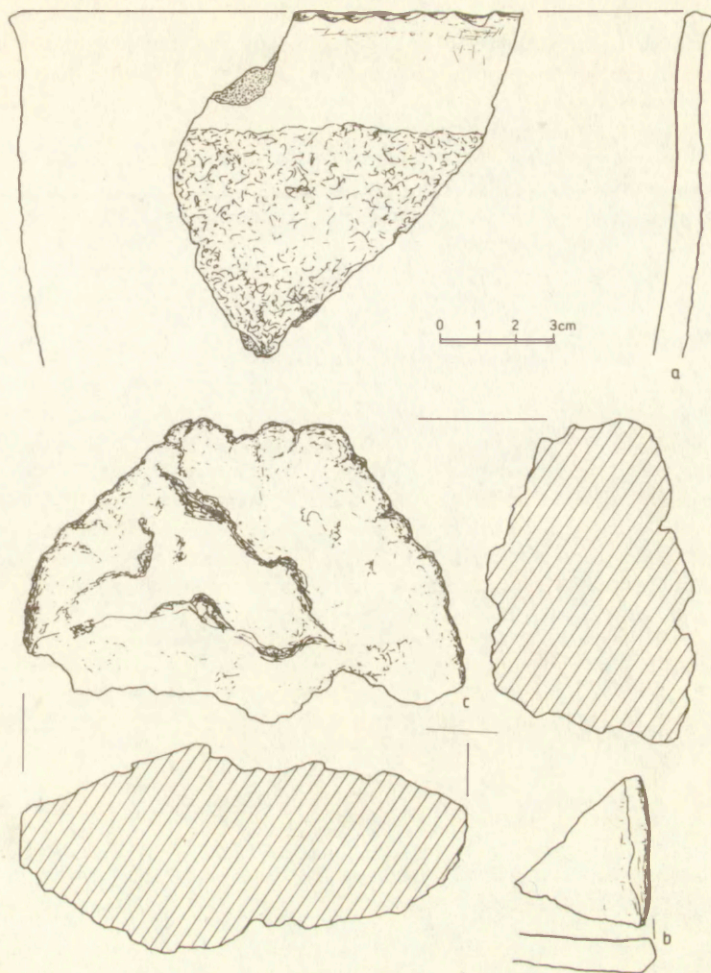
Interesujący jest zespół z jamy nr 23. Najbliższą analogią dla znalezionej w jej wypełniku wisiora metalowego jest zawieszka ze skarbu kultury strzyżowskiej znalezionej w Horodysku, a datowanego na

⁵ Np.: J. Libera, A. Zakościelna, *Mezolityczne stanowisko w Barakach Starych, gm. Zaklików, woj. Tarnobrzeg. Spraw. Arch., t. XXXVIII: 1986, s. 17—18.*

Ryc. 11. Strop i profil obiektu nr 33 z Drażgowa, stan 2
The roof and profile of feature no 33 in Drażgowo, site 2

Rys. E. Kokowska

Ryc. 12. Materiały z ob. nr 51 z Drążgowa, stan. 2

Rys. E. Kokowska

Material from feature no 51 in Drążgowo, site 2

I okres epoki brązu⁶. Sugerowałoby to odniesienie chronologii jamy z Drążgowa do tego właśnie horyzontu czasowego. Jednak zawieszka z Horodyska jest znacznie mniej regularna i ma uszko wykonane ze zwiniętego wielokrotnie drutu. Jednostkowość analogii, jak również niezbyt charakterystyczna forma wisiorka nakazują oprzeć analizę chronologiczną na znalezionej w jamie ceramice. Zrekonstruowane formy naczyń sposobem profilowania i ornamentyką nawiązują bowiem jeszcze do materiałów z końca neolitu. Naczynie widoczne na ryc. 6a odpowiada dość dobrze typowi IV pucharów kultury ceramiki sznurowej⁷. Najlepszą dla niego analogię znajdujemy w naczyniu z grobu centralnego w kurhanie nr III

⁶ Z. Ślusarski, *Dépôt de perles de faïence*, „Inventaria Archaeologica Polone”, Fasc. XXV:1970, tabl. 159.

⁷ J. Machnik, *Studia nad kulturą ceramiki sznurowej w Małopolsce*, Wrocław 1966, tabl. XXVI.

z Brzezinek w woj. przemyskim. Dotyczy to zwłaszcza sposobu profilowania górnej partii puchara i sądząc po opisie, również charakterystyki gliny⁸. Druga z form zdobiona jest rzędami głębokich rytów (ryc. 6b). Taki sposób ornamentowania charakterystyczny jest głównie dla kultury ceramiki sznurowej z dorzecza Sanu. Zdaniem J. Machnika występuje on najczęściej na pucharach typu I⁹. Dobrą analogią są tutaj naczynia z grobu z Samborca w woj. tarnobrzeskim¹⁰.

Tak więc inwentarz jamy należy uznać za schyłkoweolityczny, genetycznie związany również z kulturą ceramiki sznurowej.

Z omawianymi materiałami należy też wiązać grocik krzemienisty (ryc. 7d), będący odpowiednikiem typu IIB J. Machnika¹¹, często występującego również na Lubelszczyźnie¹².

Trzecią sekwencję można pewnie odnieść do kultury trzcinieckiej. Reprezentowana jest ona przez inwentarz jamy nr 22, z fragmentem naczynia z pogrubionym brzegiem zdobionym poprzecznymi odciskami kołeczka. Ma on analogie w materiałach z jamy nr 16 z Opatowa w woj. tarnobrzeskim¹³. Również znalezione w warstwie naczynie (ryc. 3a) posiada liczne analogie w zespołach kultury trzcinieckiej¹⁴. Omówioną grupę materiałów uzupełniają następujące grupy technologiczne: IIID oraz częściowo IC i IIB.

Badania na stanowisku 2 w Drążgowie ujawniły więc obecność niewielkiej osady kultury ceramiki sznurowej ze schyłkowego okresu neolitu oraz ślady osadnictwa mezolitycznego i kultury trzcinieckiej, z którą można powiązać tylko jedną jamę z jedenastu odkrytych w tym miejscu. Z okresem lateńskim należy łączyć dwie jamy przypisane kulturze pomorskiej z fazy podkloszowej. Sądząc po liczebności zaprezentowanych zespołów, należy sądzić o krótkotrwałym osadnictwie przedstawicieli poszczególnych kultur. Układy stratygraficzne jam z materiałami eneolitycznymi pozwalają przypuścić nawet możliwość przynajmniej dwukrotnego zasiedlenia tego samego miejsca przez przedstawicieli tej samej formacji kulturowej.

Katedra Archeologii UMCS
w Lublinie

⁸ A. Dzieduszycka-Machnikowa, II *sprawozdanie z badań wykopaliskowych na cmentarzysku kurhanowym kultury ceramiki sznurowej w Brzezinkach, pow. Lubaczów*, Spraw. Arch., t. X: 1960, s. 9—11; Machnik, *op. cit.*, tabl. XXVI: 2.

⁹ Machnik, *op. cit.*, s. 39.

¹⁰ *Ibidem*, tabl. XIV: 4.

¹¹ *Ibidem*, s. 48—49.

¹² W. Koman, *Materiały kręgu kultur ceramiki sznurowej w Kotlinie Hrubieszowskiej i na Grzędzie Horodelskiej z badań w latach 1978—1983*, „Prace i Materiały Zamojskie”. Zamość 1989, tab. VI: 8, XVII: 11—12, XXI: 6—7; H. Wróbel, *Tyszwocze, stan. 1, woj. zamojskie*, „Sprawozdania z badań terenowych Katedry Archeologii UMCS i Archeologicznego Ośrodka Badawczo—Konserwatorskiego w 1985 roku”, Lublin 1985, s. 9 ryc. 1:1; H. Wróbel, *Osadnictwo z wczesnego i starszego okresu epoki brązu na obszarze AZP 84—89*, „Sprawozdania z badań terenowych Katedry Archeologii UMCS i Archeologicznego Ośrodka Badawczo—Konserwatorskiego w 1985 roku”, Lublin 1985, s. 43 ryc. 2:9; W. Koman, *Badania cmentarzyska kurhanowego kultury ceramiki sznurowej w Łubczu na stan. 26, gm. Jarczów*, „Sprawozdania z badań terenowych w województwie zamojskim w 1989 roku”, Zamość 1989, s. 8 ryc. 1:4; B. Bargieł, J. Libera, *Kolekcja zabytków archeologicznych z Janowa Lubelskiego*, „Lubelskie Materiały Archeologiczne”, Lublin 1989, s. 28, ryc. 4:2.

¹³ A. Gardawski, *Plemiona kultury trzcinieckiej w Polsce*, „Materiały Starożytne”, t. V: 1959, tabl. XXVIII.

¹⁴ Np.: H. Wróbel, *Kurhany ze stanowiska 1 w Tyszwocach, gm. loco, na tle osadnictwa kultury trzcinieckiej w okolicach Tyszowiec*, Spraw. Arch., t. XL: 1988, s. 202 ryc. 4d; J. Kuśnierz, *Sprawozdanie z badań na cmentarzysku kurhanowym kultury trzcinieckiej w Tyszwocach, stanowisko 25A, woj. Zamość*, Spraw. Arch., t. XL: 1988, s. 225 ryc. 7b, d — również forma z ryc. 7a; J. Kuśnierz, *Sprawozdanie z badań wykopaliskowych przeprowadzonych na cmentarzysku kurhanowym kultury trzcinieckiej w Tyszwocach w sezonie 1987*, „Sprawozdania z badań terenowych w województwie zamojskim w 1987 roku”. Zamość 1987, s. 12 ryc. 1a.

ANDRZEJ KOKOWSKI

SETTLEMENT BEFORE THE ROMAN PERIOD ON SITE 2 IN DRAŻGÓW

In the course of the rescue work comprising an area of 342 sq m, among the 66 uncovered features, 11 were dated to the Neolithic and Early Bronze. The most interesting material was obtained in pit no 23, where, together with large potsherds, a bronze pendant was found. The material identified on the site belonged to the Mesolithic culture, Corded Ware culture of the final phase of the Neolithic, Trzciniec culture, and Pomoria culture of the La Tene period. The material left by the cultures indicates a short-lasting settlement period of each culture.

W ramach prac ratowniczych na obszarze 342 m² odkryto 66 obiektów, z których 11 datowano na przedział czasu między Neolitem a początkiem epoki brązu. Najciekawszymi przedmiotami były duże naczynia ceramiczne, które należą do kultury Łęka, kultury Ware z sznurkami, kultury Trzciniec, kultury Pomoria i kultury La Tene. Materiał ten wskazuje na krótkotrwałe osiedlenie się w tym miejscu przedstawicieli każdej z wymienionych kultur. W piasku odkryto także brązowy wisiorek, który należy do kultury Trzciniec. W piasku odkryto także brązowy wisiorek, który należy do kultury Trzciniec. W piasku odkryto także brązowy wisiorek, który należy do kultury Trzciniec.

Badania wykopaliskowe objęły powierzchnię 342 m². W wyniku prac ratowniczych odkryto 66 obiektów, z których 11 datowano na przedział czasu między Neolitem a początkiem epoki brązu. Najciekawszymi przedmiotami były duże naczynia ceramiczne, które należą do kultury Łęka, kultury Ware z sznurkami, kultury Trzciniec, kultury Pomoria i kultury La Tene. Materiał ten wskazuje na krótkotrwałe osiedlenie się w tym miejscu przedstawicieli każdej z wymienionych kultur. W piasku odkryto także brązowy wisiorek, który należy do kultury Trzciniec.

Materiał ceramiczny pochodził z różnych grup: 14 — ceramika grubościana o grubości ścianek około 0,5 cm; 11 — ceramika umiarkowana o grubości ścianek około 0,3 cm.

— grupa I — wyróżniono 8 typów: A — masa ceramiczna z ornamentacją półkolistymi liniami wykonanymi za pomocą nierównych płytek powierzchni; białe szkło i malowanie od brzoła i wystąpiła śladem przeszerdania; — 29 fragmentów, w tym 20 fragmentów z brzoła i wystąpiła 40% B; — ceramika o charakterystyce masy ceramicznej z charakterystyczną powierzchnią ścianek zewnętrznych; — 19 fragmentów, w tym 10 z brzoła i wystąpiła 40% C.

A. Kokowski, C. Machul, J. Rogatka, *Badania ratownicze na obszarze 342 m² w Drażgowie* z badań terenowych Katedry Archeologii UMCS w Lublinie 1989, s. 11–12; C. Castagné, A. Kokowski, *Badania ratownicze w Drażgowie*, *Prace Instytutu Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Warszawskiego* 1990, s. 23–24; C. Castagné, A. Kokowski, *Badania ratownicze w Drażgowie*, *Prace Instytutu Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Warszawskiego* 1990, s. 24–25; A. Kokowski, *Wielokulturowe osiedlenie w Drażgowie*, *Prace Instytutu Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Warszawskiego* 1990, s. 29–32; Kokowski *op. cit.*, s. 29.

Wykonano analizy chemiczne w Centralnym Laboratorium Aparatury i Inżynierii Uniwersytetu M. Górnego w Lublinie metodą rozpuszczenia w HNO₃ z analizą porównawczą (LIGO) programu badawczego RP-BD III 15. Wskaźniki pierwiastek charakterystycznych: Al — 0,14%, Ca — 0,14%, Sn — 0,23%, Pb — 12,62%, Mn — 0,22%, Fe — 0,21%, Ni — 0,02%, Zn — 0,25%.

